

ORBİTA LATERAL DUVARINDA RASTLANAN BİR OLUĞUN VE FORAMEN MENİNGEO-ORBİTALENİN İNCELENMESİ

Investigation of presence of a groove in lateral wall of the orbit and foramen meningeoorbitale

M Gülhal Bozkır¹, Kenan Aycan², D Murat Bozkır³, Hakkı Doğan⁴, Erdoğan Unur¹

Özet: Araştırmamızda 85 kafatasında, orbita lateral duvarında nadir görülen bir oluk ile foramen meningeo (cranio)orbitalenin yapısı incelendi. Lateral duvardaki oluk 27(%32) orbitada, foramen meningeo orbitale ise 31(%36) orbitada gösterildi.

Anahtar Kelimeler: Orbita duvarı, Foramen meningeo orbitale

Summary: In our study, the structures of foramen meningeo orbitale and the groove in lateral wall, which have been rarely seen, were studied in 85 skulls. The groove in lateral wall was shown in 27 orbits. On the other hand, meningeo orbitale was indicated in 31 orbits.

Key Words: Orbital wall, Foramen meningeo orbitale

Kafatasında göz küresi ve adnekslerinin yer aldığı piramit şeklindeki yere orbita denir. Burayı os frontale, os sphenoidale, os zygomaticum, os lacrimale, os maxilla, os palatinum ve os ethmoidale meydana getirir. Orbitanın tabanı, tavanı, iç, dış duvarı ve tepesi vardır. Dış duvarını os zygomaticumun processus orbitalis'i ve os sphenoidale'nin ala major'ünün fasies orbitalis'i meydana getirir(1,3).

En kalın orbita duvarı olan lateral duvarın uzunluğu 47 mm'dir(3). Bu duvarın ön kenarı, fossa temporalis ile orbitayı birbirinden ayırır. Lateral duvar ve orbita tavanı arkada fissura orbitalis superior ile birbirinden ayrılır. Önde ise iki duvar birbirinin devamı şeklindedir. Bu duvarın uzun eksenini posteromedial olarak seyrederek(7,8).

Orbitanın lateral duvarında nadiren rastlanan bir oluk bulunur. Bu oluk, fissura orbitalis superiorun lateral ucundan başlar, sphenoid kemiğin ala major'unu çaprazlayarak fissura orbitalis inferior'un arka ucunda sonlanır(4). Bazen kafataslarında fissura orbitalis superior'un lateralinde bir deliğe de rastlanır. Bu deliğe foramen meningeo (cranio)orbitale denilmektedir. Nadir olarak lateral duvardaki oluk foramen meningeo orbitaleden de başlayabilir(2,4,6).

Bu oluğun varlığı ilk defa Low(1946) tarafından açıklanmıştır. Royle(1973) 32 kafatasında, Santo Neto ve arkadaşları(1984) 50 kafatasında bu oluğu araştırmışlardır(4).

Araştırmacılar bu oluktan, a.carotis eksterna ile internayı birbirine bağlayan, a. ophthalmica, a.infraorbitalis ve a.meningea media arasındaki bir anastomozun geçtiğini belirtmişlerdir(2,6).

Çalışmamızda orbitanın lateral duvarında rastlanan bu oluğun ve foramen meningeo orbitalenin insidansını ve anatomisini araştırarak bu konuda bilinenlere katkıda bulunmayı amaçladık.

METODLAR

Anatomi laboratuvarımızdaki 85 kafatasında bulunan 170 orbitanın lateral duvarında aşağıdaki gözlemler yapıldı.

1. Orbita lateral duvarındaki oluğun;

a-Bulunup bulunmadığı, bulunuyorsa başlangıcının neresi olduğu

b-Bulunma yeri

c-Özelliği (derin ve belirgin veya yüzeysel ve az belirgin)

2. Foramen meningeo orbitalenin;

a-Bulunup bulunmadığı

b-Bulunma yeri

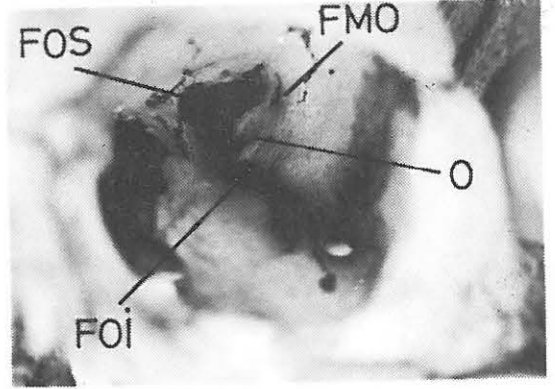
Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi 38039 KAYSERİ
Morfoloji. Araş.Gör.Dr.¹, Y.Doç.Dr.², Göz. Araş.Gör.Dr.³,
Y.Doç.Dr.⁴.

BULGULAR

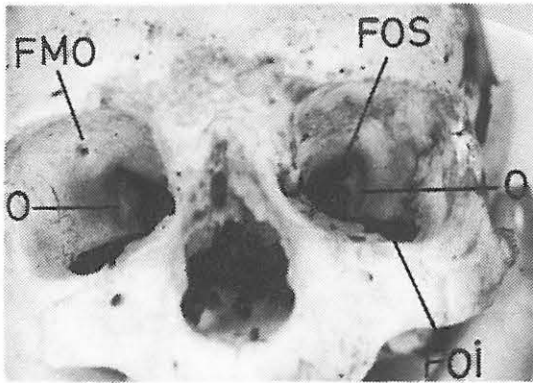
Araştırmamız sonucunda orbita lateral duvarındaki oluğu, kafataslarının 10 tanesinde sağ orbitada, 11 tanesinde sol orbitada ve 6 tanesinde ise bilateral olarak bulunduğunu tesbit ettik.

Bu oluklar 15 (%17) orbitada derin ve belirgin, 12(%15)orbitada ise yüzeysel ve az belirgindi. Olukların biri dışında diğerleri fissura orbitalis superiorun lateralinden başlayıp, posteriora doğru uzanarak fissura orbitalis inferiora sonlanmaktaydı. Sadece bir orbitada lateral duvardaki oluk foramen meningeo orbitaleden başlayıp fissura orbitalis inferiora sonlanıyordu.

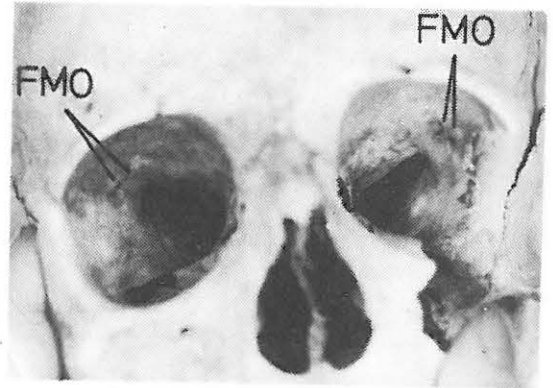
İncelenen kafataslarının 9 tanesinin sağ orbitasında, 6 tanesinin sol orbitasında foramen meningeo orbitale bulunmaktaydı. Bu delik,orbitaların 11 tanesinde bilateral, 5 orbitada ise çift olarak bulunmaktaydı(sağ 2,sol 3).

Şekil 2. Foramen meningeo-orbitale'den (FMO) başlayan oluk (O), fissura orbitalis superior (FOS), fissura orbitalis inferior(FOI)

Şekil 1. Orbita lateral duvarında bilateral olarak görülen oluk (O), sağ orbita lateral duvarındaki foramen meningeo-orbitale (FMO), fissura orbitalis superior (FOS), fissura orbitalis inferior (FOI)

Şekil 3. Bilateral (çift) foramen meningeo-orbitale (FMO)

Sonuç olarak, 85 kafatasının 27 orbitasında (%32) orbita lateral duvarındaki oluğu tesbit ettik. Foramen meningeo orbitaleyi ise 26 orbitada tek, 5 orbitada çift olarak toplam 31 (%36) orbitada bulduk (Şekil 1,2,3).

TARTIŞMA

Klasik anatomi kitapları, orbitanın lateral duvarındaki oluktan bahsetmemektedir(5). Bu duvardaki oluğun varlığını ilk olarak Low (1946) göstermiştir(5).

Rolen (1973) çalıştığı kafataslarının tamamında bu oluğu bulmuş ve bunu kafataslarının yaşlılara ait olmasına bağlamıştır(4).

Bazı araştırmacılar bu oluğun çift olarak bulunduğunu göstermişlerdir(4). Bizim çalışmamızda bu duruma rastlanmamıştır.

Mysorekar, lateral duvardaki bu oluğun foramen meningeo orbitaleden başladığını bir kafatasın-

da(4), Royle ise üç kafatasında göstermiştir(5). Bizim çalışmamızda kafataslarının sadece bir tanesinde aynı bulguya rastladık.

Mysorekar ve Royle, lateral duvarda gösterdikleri diğer olukların fissura orbitalis superior'dan başladığını ve bütün olukların fissura orbitalis inferior'un arka ucunda sonlandığını belirtmişlerdir(4,5). Bizim gösterdiğimiz olukların başlangıç ve bitiş yerleri bu araştırmacıların bulguları ile uygunluk göstermektedir.

Orbitanın lateral duvarında bulunan bu olukta, a.ophthalmicinin dalları ile a.carotis externanın dalları (a.infraorbitalis, a.meningea media) arasındaki bir anastomoz bulunmaktadır. Oluğun pozisyonu bu anastomozun pozisyonunu göstermektedir(6).

Sonuç olarak orbita lateral duvarında rastlanan bu oluğa %32 foramen meningeo orbitaleye ise %36 oranında rastladık. Çalışmamızın bu konuda bilinenlere katkısının olacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKLAR

1. Dere F: *Anatomi, Okullar pazarı kitabevi Adana, 1990*, ss 384 - 418
2. Diamond MK: *The groove in the orbital face of the greater wing of the sphenoid. A new interpretation. J Anat 173:97-99, 1990.*
3. Mc Cord CD, Tanenbaum JrM: *Oculoplastic Surgery. Raven Press, New York, 1987* pp:41-43
4. Mysorekar VR, Nandedkar AN: *Anatomical Note The groove in the lateral wall of the human orbit. J Anat 151:255-257, 1987.*
5. Royle G: *A groove in the lateral wall of the orbit. J Anat 115:461-465, 1973.*
6. Santo Neto H., Penteado CV, De Carvalho VC: *Presence of a groove in the lateral wall of the human orbit. J Anat 138:631-633, 1984.*
7. Snell RS, Lemp MA: *Clinical Anatomy of The Eye. Blackwell Scientific Publications, London, 1989*, pp 55-57.
8. Williams PL, Warwick R, Dyson M, Bannister LH: *Gray's Anatomy. Churchill Livingstone, New York, 1989*, pp 346-347.